

Кожна група дає свої висновки та пропозиції щодо вирішення завдань, які розглядаються при підведенні підсумків розбору ситуації.

При цьому обґрунтовується, що система управління охороною праці повинна бути підсистемою управління виробництвом, відокремлюються два рівні управління — рівень підприємства, як об'єкт управління в цілому, так і рівень окремого структурного підрозділу, і здійснюється опрацювання програми поліпшення стану умов і безпеки праці на I та II рівні управління, даються пропозиції щодо подальшого вдосконалення системи управління охороною праці на підприємстві та впровадження системи менеджменту промислової безпеки (СМПБ) ОН SAS, за допомогою якої забезпечується зменшення рівня травматизму і захворювань, відкривається можливість раціонального використання коштів, спрямованих на охорону праці.

Слід визначити, що переорієнтація навчального процесу на активізацію пізнавальної діяльності студентів, пошук нових форм навчального процесу веде до зростання навантаження викладачів, що необхідно враховувати, вносячи відповідні корективи в нормативи навантаження викладача.

Л. Ф. Киселюк, канд. екон. наук, ст. викл.
кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу
І. В. Тропіна, викладач МАУП

РОЗВИТОК У СТУДЕНТІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ — ВАЖЛИВИЙ МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ ЇХ НАВЧАННЯ

Доцільно відмітити, що у вузах недостатньо уваги приділяється розвитку навиків критичного мислення студентів у процесі проведення лекційних, семінарських і практичних занять. Студенти абсолютно пасивно, чисто механічно сприймають матеріал багатьох лекцій, зовсім не вміють критично мислити. Не кращим чином складається справа з розвитком навиків критичного мислення студентів у процесі проведення семінарських і практичних занять.

На підвищення якості підготовки спеціалістів з вищою економічною освітою позитивно впливає впровадження активних методів навчання в традиційні форми занять. Одним із важливих методів активізації навчання студентів є розвиток у них навиків критичного мислення у процесі вивчення відповідних навчальних

курсів, серед яких провідне місце займають обліково-фінансові дисципліни. Даний метод відноситься до неімітаційних методів активного навчання і характеризується наступними основними ознаками:

1) наявність дискусійних питань з курсу (теми заняття), який вивчається;

2) критичний розбір поглядів різних авторів підручників (навчальних посібників) з даного питання;

3) обговорення точок зору студентів;

4) підведення підсумків викладачем.

Одним з основних напрямів щодо формування у студентів навиків критичного мислення є оцінка ними відповідності дискусійних питань вимогам, які ставляться до них, з метою виявлення недоліків, що мають місце. Основними вимогами, які пред'являються до будь-якого визначення, є такі:

1) коротке, стисле, чітке;

2) конкретне (а не розпливчате);

3) повне, вичерпне;

4) зрозуміле, ясне.

Основними недоліками існуючих визначень предмета економічного аналізу є: громіздкі (на півсторінки), недостатньо конкретні (наприклад, «предметом економічного аналізу є економіка»), неповні (не вказується цілеспрямований характер діяльності).

Важливим напрямком розвитку у студентів критичного мислення є порівняння визначень, що вивчаються, з кращим, найбільш вдалим і науково обґрунтованим, яке приймається за еталон. В результаті такого порівняння є можливість виявити основні недоліки визначень, що розглядаються, і намітити шляхи їх усунення.

В цілях поліпшення якості підготовки кадрів економістів, які в повній мірі відповідали би зростаючим вимогам часу, необхідно постійно піклуватися про поглиблене вивчення майбутніми фахівцями теорії економічного аналізу. Лише глибокі знання теоретичних основ економічного аналізу є важливою передумовою для активної участі спеціалістів з вищою економічною освітою у повсюдній раціональній організації і веденні аналітичної роботи на належному рівні, який забезпечує всі служби підприємства необхідною для управління аналітичною інформацією.

На даному етапі розвитку економіки критичний підхід до оцінки виробничих процесів і явищ є вкрай необхідним для спеціалістів будь-якого профілю, тим більше — для економістів. Саме цьому сприяє розвиток у студентів критичного мислення в про-

цесі розбору поглядів різних авторів з дискусійних питань теорії економічного аналізу.

Розвиток у студентів критичного підходу до вивчення дискусійних питань курсу, який сприяє підвищенню ефективності їх самостійної роботи та інтенсифікації навчального процесу, є важливим завданням педагогіки вищої школи.

А. В. Кірієнко, канд. екон. наук, доцент
кафедри стратегії підприємств

ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЛЕКТОРА ЯК ФАКТОР УСПІШНОСТІ ОСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекція — основна форма навчання у вищому навчальному закладі, методологічна (надає навчальному курсу концептуальності) та організаційна (головна складова дидактичного циклу навчання) основа для всіх форм навчальних занять. Лекція виконує наукові та виховні функції, надає цілісне уявлення про конкретну область знання, визначає предмет та мету дисципліни, її місце в системі наукового знання, зв'язок з іншими науковими дисциплінами. За відсутності підручників та навчальних посібників лекція виконує функцію основного джерела інформації, визначає структуру та зміст інших видів занять за навчальною дисципліною. В лекції розглядаються загальні та конкретні проблеми галузі наукового знання, історичний аналіз явищ, критика та наукова оцінка стану теорії та практики. Лекція повинна відповідати основним вимогам: відповідати сучасному рівню наукової думки; мати завершений характер висвітлення певної наукової проблеми; містити ілюстративний матеріал; мати націленість на звернення до найвищих інтелектуальних можливостей студентів; визначати напрямки самостійної роботи студентів.

Лекція — особиста науково-педагогічна творчість викладача в певній галузі наукового знання. Кожна лекція потребує його особистого аналізу розвитку наукових положень, визначення шляхів наукових досліджень, викладання результатів власної наукової діяльності. Лекція повинна активізувати та направляти мисленеву діяльність студентів, формулювати їх світогляд, пробуджувати інтерес до навчальної дисципліни. Від якості лекцій у значній мірі залежить кінцева результативність оволодіння студентами навчального матеріалу, що, в свою чергу, потребує від лектора по-